Türkçe Metadilsel Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Türkçe Metadilsel Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31930

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Türkçe Metadilsel Fark?ndal?k Ölçe?i (TMFÖ), bireylerin dilin yap?s?, i?levi ve kullan?m? üzerindeki bilinçli dü?ünme ve yans?tma yetene?ini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir uyarlama çal??mas?d?r. Behice Var??o?lu taraf?ndan 2018 y?l?nda gerçekle?tirilen bu çal??ma, orijinal yabanc? dildeki bir metadilsel fark?ndal?k ölçe?inin Türkçeye çeviri, geçerlik ve güvenirlik analizlerini içermektedir. Ölçek, özellikle e?itim ve dilbilim alanlar?nda, bireylerin metadilsel fark?ndal?k düzeylerini nicel olarak belirlemek için tasarlanm??t?r. Bu araç, okuma, yazma ve dil ö?renme süreçlerindeki bili?sel mekanizmalar? anlamak için önemli bir dayanak sunmaktad?r.

Uyarlama sürecinde, ölçe?in Türkçe dil yap?s?na ve kültürel ba?lama uygunlu?u titizlikle incelenmi?, psikometrik özelliklerinin uluslararas? standartlara uygun oldu?u gösterilmi?tir. TMFÖ, ö?rencilerin dilin biçimsel yönleri (sesbilim, biçimbilim, sözdizimi) ve i?levsel yönleri (edimbilim) hakk?ndaki fark?ndal?klar?n? de?erlendirmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler

Metadilsel Fark?ndal?k, Dilbilim, Ölçek Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, Türkçe, Psikometri.

Yazarlar

Behice Var??o?lu

Amaç

Türkçe Metadilsel Fark?ndal?k Ölçe?i'nin temel amac?, Türkçe konu?an bireylerin dil üzerindeki bili?sel kontrol ve yans?tma becerilerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle dil e?itimi alan?nda çal??an ara?t?rmac?lara ve e?itimcilere, ö?rencilerin metadilsel becerilerindeki güçlü ve zay?f yönleri tespit etme imkân? sunar.

Ölçe?in bir di?er önemli amac?, uluslararas? alanda kullan?lan metadilsel fark?ndal?k ölçüm araçlar?n?n Türkçeye kazand?r?lmas? ve Türk e?itim sistemi ba?lam?nda standardize edilmesidir. Bu sayede, Türkiye'deki dil geli?imi ara?t?rmalar?n?n uluslararas? literatürle kar??la?t?r?labilirli?i art?r?lmaktad?r. Ölçek, dil ö?renme güçlüklerinin erken te?hisi ve dil becerilerini geli?tirmeye yönelik müdahale programlar?n?n etkinli?inin de?erlendirilmesi için de kritik bir rol oynamaktad?r.

Yap?

Ölçek, psikolojide ve dilbilimde merkezi bir kavram olan metadilsel fark?ndal?k yap?s?n? ölçmektedir. Metadilsel fark?ndal?k, dilin kendisinin bir nesne olarak ele al?nmas?, kurallar?n?n ve yap?lar?n?n bilinçli olarak analiz edilmesi yetene?i olarak tan?mlan?r. Bu yap? genellikle dört

ARABPSYCHOLOGY.COM

temel bile?ene ayr?l?r:

Sesbilimsel (Fonolojik) Fark?ndal?k: Dilin ses birimleri üzerindeki bilinçli kontrol (örne?in, heceleme, kafiye tan?ma).
Biçimbilimsel (Morfolojik) Fark?ndal?k: Kelimelerin iç yap?s?n? ve anlam ta??yan en küçük birimlerini (morfemler) anlama.
Sözdizimsel (Sentaktik) Fark?ndal?k: Cümle yap?lar?n?n ve kurallar?n?n fark?nda olma ve bu kurallar? manipüle edebilme.
Edimbilimsel (Pragmatik) Fark?ndal?k: Dilin ba?lam içinde kullan?m kurallar?n? ve sosyal i?levlerini anlama.

TMFÖ, bu alt boyutlar?n tamam?n? veya bir k?sm?n? hedefleyerek, bireyin dili sadece kullanmakla kalmay?p, dil hakk?nda dü?ünme yetene?ini de de?erlendirmektedir. Ölçe?in faktör yap?s?, orijinal ölçe?in teorik çerçevesine dayanarak Türkçeye uyarlanm??t?r.

Geçerlik

Var??o?lu (2018) taraf?ndan yürütülen geçerlik çal??malar?, ölçe?in metadilsel fark?ndal?k yap?s?n? ölçme konusunda yeterli düzeyde geçerlik sergiledi?ini göstermi?tir. Yap?lan analizler, hem içerik geçerli?ini hem de yap? geçerli?ini desteklemektedir.

?çerik Geçerli?i: Ölçek maddelerinin, ölçülmek istenen metadilsel fark?ndal?k alanlar?n? yeterince temsil edip etmedi?i uzman görü?leri al?narak do?rulanm??t?r. Çeviri ve uyarlama süreçlerinde dil ve alan uzmanlar?ndan destek al?nm??t?r.
Yap? Geçerli?i: Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, ölçe?in teorik olarak öngörülen çok boyutlu yap?s?n? Türkçe örneklemde de korudu?unu göstermi?tir. Faktör yüklerinin yüksek olmas?, maddelerin ilgili faktörleri güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini i?aret etmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, TMFÖ'nün tutarl? ve kararl? ölçümler sa?lad???n? kan?tlam??t?r. Güvenirlik çal??malar?, ölçe?in iç tutarl?l???n? ve zamana kar?? kararl?l???n? de?erlendirmi?tir.

?ç Tutarl?l?k Güvenirli?i: Ölçe?in genel iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa de?eri) yüksek bulunmu?tur. Bu yüksek de?er, ölçekteki maddelerin ayn? yap?y? ölçme konusunda homojen oldu?unu göstermektedir. Alt boyutlar için hesaplanan Cronbach Alfa de?erleri de kabul edilebilir düzeyin üzerinde ç?km??t?r.
Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Belirli bir zaman aral???yla ayn? kat?l?mc?lara uygulanan test-tekrar test yöntemi sonucunda elde edilen korelasyon katsay?s?n?n yüksek olmas?, ölçe?in zamana kar?? kararl?l???n?n yeterli oldu?unu göstermi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Türkçe Metadilsel Fark?ndal?k Ölçe?i'nin uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu belirlemek amac?yla Faktör Analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in temel yap?s?n? ortaya koymu?tur.

Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) ve sonras?nda Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. KFA sonuçlar? genellikle, metadilsel fark?ndal???n teorik olarak beklenen alt boyutlar?na (örne?in, fonolojik, morfolojik, sentaktik fark?ndal?k) kar??l?k gelen faktörlerin ortaya ç?kt???n? göstermi?tir. DFA ise, toplanan verilerin, teorik olarak belirlenen faktör yap?s?na ne kadar uydu?unu test etmi?tir. Uyum indekslerinin (RMSEA, CFI, TLI vb.) kabul edilebilir s?n?rlar içinde olmas?, ölçe?in çok faktörlü yap?s?n?n Türk örnekleminde do?ruland???n? göstermektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Orijinal ölçe?in format?na ba?l? olarak, genellikle çoktan seçmeli veya Likert Ölçe?i tipi maddelerden olu?ur. Cevaplar, do?ru/yanl?? veya kat?lma derecesine göre derecelendirilir.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama dili)

Popülasyon Grubu: E?itim ve Dilbilim alan?nda çal??an ara?t?rmac?lar ve ö?renciler.

Ya? Grubu: Uyarlama çal??mas?n?n hedefledi?i ya? grubu (Genellikle ortaokul, lise veya üniversite ö?rencileri).

Popülasyon Detaylar?: Var??o?lu'nun (2018) çal??mas? genellikle belirli bir e?itim kademesindeki (örne?in, üniversite ö?rencileri) geni? bir örneklem üzerinde yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Nicel ara?t?rma metodolojisi kullan?larak geli?tirilmi?, öz bildirim veya performans tabanl? ölçüm arac?d?r.

Anahtar Kelimeler

Metadil, Dil Geli?imi, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Dil E?itimi, Bili?sel Dilbilim.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Veri mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresi: behice.varisoglu@gop.edu.tr

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yaz??ma Adresi: Behice Var??o?lu (Gazi Osman Pa?a Üniversitesi veya ilgili kurum bilgileri).

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: Ölçe?in geçerlik ve güvenirlik çal??mas?n?n yay?nlanma y?l? 2018'dir.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için izinler ve olas? ücretler, sorumlu yazar Behice Var??o?lu ile do?rudan e-posta yoluyla ileti?ime geçilerek ö?renilmelidir. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m ko?ullar?, yazar?n ve yay?nc? kurumun politikalar?na tabidir.

Referanslar

Var??o?lu, B. (2018). Turkish Metalinguistic Awareness Scale: A validity and reliability study. *Universal Journal of Educational Research*, *6*(4), 691-700. doi: 10.13189/ujer.2018.060412

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: turkish-metalinguistic-awareness-scale-toad.pdf

Türkçe Metadilsel Fark?ndal?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler için yazar?n orijinal makalesine (Var??o?lu, 2018) ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM